

Uchwała nr XLV/406/2017
Rady Gminy Świdnica
z dnia 14 lipca 2017r.

w sprawie przyjęcia rocznego sprawozdania z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świdnicy za rok 2016

Na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2016 r., poz. 446 z późn.zm.) oraz art. 110 ust.1 pkt 9 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2016 r. , poz. 930 z późn. zm.) uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się roczne sprawozdanie z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świdnicy za rok 2016 stanowiące załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Świdnica.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCA
Rady Gminy Świdnica
Regina Adamska
Regina Adamska

Uzasadnienie
do uchwały nr XLV/406/2017
Rady Gminy Świdnica
z dnia 14 lipca 2017r.

w sprawie przyjęcia rocznego sprawozdania z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świdnicy za rok 2016.

Projekt uchwały przygotowany został w oparciu o przywołane na wstępie uchwały przepisy. Zgodnie z nimi kierownik ośrodka pomocy społecznej zobowiązany jest do składania radzie gminy corocznego sprawozdania z działalności ośrodka. Podjęcie uchwały jest zatem zasadne.

sporządziła :

E.Burdek

RADCA PRAWNY

Jarosław Wasyliszyn

WI-340
(Radca prawny)

KIEROWNIK
Gminnego Ośrodka Pomocy
Społecznej w Świdnicy

(Kierownik GOPS)

Ewa Burdek

Załącznik
do uchwały nr XLV/406/2017
Rady Gminy Świdnica
z dnia 14 lipca 2017r.

**Sprawozdanie z działalności
Gminnego Ośrodka Pomocy
Społecznej w Świdnicy
za rok 2016**

Plan finansowy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świdnicy w 2016 roku

1. Dotacja Wojewody na realizację zadań zleconych gminie

ogółem: **308.000**

w tym na:

- utrzymanie ośrodka pomocy społecznej	- 217.000
- opłacanie składki zdrowotnej za osoby pobierające świadczenia pielęgnacyjne	- 88.646
- wynagrodzenie za sprawowanie opieki ustanowionej przez sąd	- 3.600
- zakup artykułów biurowych	54

2. Dotacja Wojewody na realizację zadań zleconych gminie z zakresu świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego

ogółem: **4.852.553**

w tym na:

- świadczenia rodzinne	- 3.935.209
- składkę emerytalno-rentową	- 270.015
- fundusz alimentacyjny	- 487.290
- obsługę świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego (w tym :wynagrodzenia, pochodne, materiały biurowe, energia, zakup usług pozostałych)	- 160.039

3. Dotacja z budżetu Wojewody na realizację świadczeń wychowawczych

ogółem: **7.805.222**

w tym na:

- świadczenia społeczne	- 7.675.800
- koszty obsługi zadania	- 115.338
- zakupy inwestycyjne	- 14.084

4. Dotacja Wojewody na dofinansowanie zadań własnych obowiązkowych z zakresu pomocy społecznej ogółem: **601.423**

w tym na:

- zasiłki stałe	- 331.156
- zasiłki okresowe	- 115.000
- realizacja programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”	- 70.900
- opłacanie składki zdrowotnej od zasiłków stałych	- 30.051
- dof. zasiłków celowych wskutek pożaru	- 28.800
- wynagrodzenie asystenta rodziny	- 25.516

4. Dotacja gminy na realizację zadań własnych gminy

ogółem: **2.290.212**

w tym na:

- usługi opiekuńcze	- 455.602
- świadczenia społeczne	- 260.452
- odpłatność za pobyt w domach pomocy społecznej	- 604.732
- realizację programu "Pomoc państwa w zakresie dożywiania"	- 57.004
- opłacenie pobytu dzieci w placówkach opiekuńczo-wych.	- 2.525
- opłacenie pobytu dzieci w pieczy zastępczej	- 79.188
- obsługa techniczna ZI	- 1.448
- utrzymanie ośrodka pomocy społecznej	- 790.266
- wynagrodzenie dla asystenta rodziny	- 17.489
- dof. do zasiłków okresowych	- 19.068
- dof. do zasiłków stałych	- 2.438

5. Dotacja gminy na realizację dodatków mieszkaniowych

ogółem: **45.148**

w tym na:

- dodatki mieszkaniowe	- 45.148
------------------------	----------

6. Organizacja prac społecznie użytecznych ogółem:

- **75.726**

w tym :

- dotacja starosty	- 45.435
- dotacja gminy	- 30.291

7. Dotacja gminy na realizację Gminnego Programu Profilaktyki, Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałaniu Narkomanii ogółem: **192.345**

w tym na:

- przeciwdziałanie narkomanii - 1.000
- przeciwdziałanie alkoholizmowi - 191.345

Konieczność pomagania drugiemu człowiekowi jest wpisana w system prawa i ludzkich wartości. Od wieków pomoc bliźniemu wynikała z potrzeby serca, nakazów, religii, z czasem stała się prawnym obowiązkiem państwa. Pomoc potrzebującym jest zjawiskiem ponadczasowym, uniwersalnym, stanowiącym część szerszego układu kulturowego, określającego rolę pomagającego i klienta, a także formy stosowanego wsparcia. Reprezentowany współcześnie przez relatywną większość uprawiających nauki społeczne pogląd, sprowadza się do tego, że w naszym kręgu kulturowym społeczeństwo ma dla swoich członków obowiązek tworzenia warunków i szans samorealizacji, prowadzących w rezultacie do doskonalenia się jednostki i społeczeństwa, a inwestycje w pomocy społecznej, zmierzające do skutecznego rozwiązywania problemów, umożliwiają realizację wspomnianych założeń.

Ewolucja stosunku państwa do pomocy społecznej determinowana była wieloma czynnikami. Jednymi z najważniejszych były przemiany ustrojowe, rozwój aparatu administracyjnego, wzrost znaczenia prawa stanowionego, zmiana statusu jednostki w państwie oraz kształtowanie się praw człowieka. Nie można również pominąć czynników społecznych, zwłaszcza XX wiecznych migracji związanych z rozwojem przemysłu. Pogarszające się warunki egzystencji, pociągające za sobą fale protestów społecznych, wymusiły stworzenie publicznego systemu zabezpieczenia społecznego, na który składały się ubezpieczenia społeczne i pomoc społeczna. Uznanie obowiązków państwa w zakresie ochrony egzystencji jednostki znalazło wyraz w regulacjach prawnych, a także rozwoju publicznych instytucji zajmujących się udzielaniem wsparcia. Główny ciężar organizowania pomocy społecznej spoczął na organach lokalnych (samorządowych i państwowych). Miejsce pomocy społecznej w państwie w dużej mierze zależy od ustroju i formy państwa, panującej ideologii i polityki społecznej.

Nowy etap w polityce socjalnej państwa zapoczątkowała transformacja ustrojowo-gospodarcza oraz uchwalenie w 1990 roku ustawy o pomocy społecznej. Zasadniczy zwrot stosunku państwa do pomocy społecznej nastąpił z chwilą wprowadzenia zasady państwa prawa i zmiany konstytucji. Dodatkową potrzebę zmian w zakresie polityki i pomocy społecznej zrodziły przemiany ustrojowe i gospodarcze. Wprowadzenie gospodarki wolnorynkowej było źródłem problemów społecznych, zwłaszcza bezrobocia, bezdomności i spowodowało również polaryzację społeczeństwa w sferze majątkowej i pogłębienie ubóstwa niektórych grup społecznych. Istotne znaczenie miały również zmiany w systemie administracji publicznej, w tym szczególnie utworzenie samorządu terytorialnego, który miał stać się wykonawcą zadań z zakresu pomocy społecznej. Rady narodowe działające na podstawie ustawy o systemie rad narodowych i samorządu terytorialnego powołały do życia gminne(miejskie) jednostki organizacyjne – ośrodki pomocy społecznej, które przejęły wszystkie zadania

z zakresu pomocy. Pod rządami ustawy z 1990 r. pomoc społeczna przechodziła kolejne przeobrażenia łącznie z utworzeniem profesjonalnej służby socjalnej. Podsumowując tak po krótko ewolucję pomocy społecznej warto wskazać, że przechodziła koleje losu: od nawiązania do postępowych tradycji okresu międzywojennego, poprzez okres jej negacji, jako urządzenia ustrojowo obcego, fazę stopniowego uznawania jej roli również w warunkach państwa socjalistycznego, aż do przyznania jej pozycji ważnego i niezbędnego ogniwa w systemie urzędzeń służących zaspokajaniu ważnych potrzeb człowieka.(H. Szurgacz... „*Wstęp do prawa pomocy społecznej*”). Problematyka pomocy społecznej regulowana jest ustawą z dnia 12 marca 2004 r. z licznymi zmianami oraz wieloma przepisami wykonawczymi. Zadania pomocy społecznej są bardzo rozległe i zróżnicowane, obejmują swym zasięgiem kilkadziesiąt rodzajów świadczeń, w tym pomoc pieniężną, rzeczową, pracę socjalną, usługi opiekuńcze, domy pomocy społecznej oraz interwencję kryzysową.

Obecnie pomoc społeczna zajmuje się również procedurami adopcyjnymi, terapią, poradnictwem, udzielaniem wsparcia bezdomnym, uchodźcom, osobom uzależnionym, opuszczającym zakłady karne.

Współcześnie pomoc społeczna stanowi istotny i trwały element polityki społecznej, który powinien zapewniać jej wewnętrzną równowagę. Na przestrzeni ponad dwudziestu lat transformacji ustrojowej wzrasta zakres zadań stawianych instytucjom pomocy społecznej. Zwiększa się ilość spraw oraz gatunkowy ciężar i stopień trudności.

Wśród podopiecznych pomocy społecznej przeważającą grupę stanowią osoby w tzw. wieku poprodukcyjnym, które z powodu bezrobocia lub zbyt niskich dochodów nie dysponują odpowiednimi środkami na utrzymanie i szukają wsparcia z uwagi na trudności w rozwiązywaniu istotnych problemów socjalno-bytowych. Zmiany jakie zaszły w funkcjonowaniu pomocy społecznej wynikają zarówno z potrzeb jednostek, grup czy określonych zbiorowości społecznych, ze zmian w podejściu metodologicznym, jak i ze zmian legislacyjnych, w tym związanych z przystąpieniem Polski do UE. Zapisy ustawy o pomocy społecznej warunkują korzystanie z pomocy społecznej od współpracy i aktywności podopiecznego. Stanowi to przełom w dotychczasowym postępowaniu służb pomocy społecznej. Ukierunkowało ich działania na wzmacnianie aktywności klienta i usamodzielniania tak, aby stał się nie odbiorcą pomocy społecznej, ale partnerem w rozwiązywaniu swojej trudnej sytuacji. Pomoc społeczna nie pełni już roli uzupełnienia systemu, lecz stanowi jego istotny i trwały element, który powinien zapewniać mu wewnętrzną równowagę.

W celu prowadzenia bardziej trafnych działań w dziedzinie udzielania pomocy dla

mieszkańców znajdujących się w trudnych sytuacjach życiowych odstąpiono od monopolu państwa w wykonywaniu zadań społecznych na rzecz ich decentralizacji. Oznaczało to przekazanie uprawnień administracji publicznej na szczebel wspólnot gminnych. Samorząd terytorialny stał się tym samym głównym podmiotem polityki społecznej, a państwo stało jednym z wielu podmiotów odpowiedzialnych za system bezpieczeństwa socjalnego. Większość działań pomocowych leżących do tej pory w gestii rządu przejęły samorządy jednak bez dotychczasowego dofinansowania ze strony budżetu państwa.

Dokonane zmiany również nałożyły na pracownika socjalnego obowiązek realizowania innych aniżeli dotychczas metod, technik i form pracy. Niepokojące jest jednak to, że zmiany, które się dokonały obciążły znacznie budżety samorządów gminnych.

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Celem tej pomocy jest doprowadzenie do usamodzielnienia świadczeniobiorców oraz zintegrowanie ze środowiskiem. Osoby i rodziny korzystające z pomocy są obowiązane do współdziałania w rozwiązywaniu ich trudnej sytuacji życiowej. Pomoc ta ma charakter przejściowy i zakłada aktywizację osób i rodzin z niej korzystających.

W celu realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej w myśl art. 110 ustawy o pomocy społecznej w gminie utworzony został w 1990 r. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej jako organizacyjnie wyodrębniona jednostka budżetowa, która działa na podstawie statutu, regulaminu organizacyjnego i ustawy o pomocy społecznej. Utrzymanie ośrodka finansowane jest z budżetu wojewody i budżetu gminy. Z mocy ustawy o pomocy społecznej wykonuje zadania własne gminy i zadania zlecone gminie.

Ośrodek realizuje także sprawy z zakresu: dodatków mieszkaniowych wynikające z ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych, świadczeń rodzinnych wynikające z ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych, funduszu alimentacyjnego wynikające z ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, profilaktyki, rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii wynikające z ustaw: z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z późn. zm. i z ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii z późn. zm., przeciwdziałania przemocy w rodzinie wynikające z ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w

rodzinie z późn. , ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z późn. zm., prac społecznie użytecznych wynikających z ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy z późn zm. , zadania z zakresu Karty Dużej Rodziny, ustawy z dnia 11 lutego 2016 roku o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci.

I. Kadra Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świdnicy

Kadrę ośrodka na dzień 31 grudnia 2016 r. stanowiło 20 osób zatrudnionych w ramach 19 etatów w tym: 1 kierownik, 8 pracowników socjalnych w rejonach, 1 główny księgowy, 1 kasjer, 2 pracowników obsługujących świadczenia rodzinne, 1 pracownik obsługujący fundusz alimentacyjny, 1 pracownik obsługujący dodatki mieszkaniowe, 1 informatyk na 1/2 etatu, 1 pracownik wykonujący zadania z zakresu profilaktyki, rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, 1 pracownik obsługi (sprzątaczką) na 1/2 etatu, 2 osoby zatrudnione od realizacji zadań z zakresu programu 500+. Ze środków przeznaczonych na rozwiązywanie problemów alkoholowych i przeciwdziałanie narkomanii zatrudnionych było na umowę zlecenie 5 koordynatorów prowadzących zajęcia w centrach profilaktyczno-sportowych.

W ośrodku pracuje wyspecjalizowana kadra, która systematycznie podnosi kwalifikacje zawodowe i wykształcenie. Struktura poziomu wykształcenia pracowników ośrodka zatrudnionych na podstawie umowy o pracę przedstawiała się w sposób następujący:

1. 80% pracowników posiada wyższe wykształcenie (16 osób),
2. 15% pracowników posiada wykształcenie średnie (3 osoby),
3. 6% pracowników posiada wykształcenie podstawowe (1 osoba).

Specyfika problemów występujących w lokalnym środowisku wymaga od pracowników ciągłego doskonalenia. W roku 2016 pracownicy ośrodka uczestniczyli w szkoleniach głównie z zakresu nowej ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, z zakresu świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego oraz z zakresu pozyskiwania środków zewnętrznych.

II. Klienci ośrodka pomocy społecznej

Gminę Świdnica na dzień 31 grudnia 2016 r. zamieszkiwało 16.721 mieszkańców zameldowanych na pobyt stały w tym 8.484 kobiet i 8.237 mężczyzn oraz 295 osoby zameldowane na pobyt czasowy. Spośród nich Gminny Ośrodek w Świdnicy objął pomocą 407 rodzin, w tym 18 rodzin z pracy socjalnej. Ilość osób w tych rodzinach wyniosła 956 osób. Analizując liczbę osób objętych pomocą do

liczby mieszkańców gminy należy przyjąć, że 5,7% mieszkańców gminy skorzystała z pomocy społecznej. Najczęściej pomocy udzielono z powodu: ubóstwa – 286 rodzin, bezdomności- 15 rodzin, potrzeby ochrony macierzyństwa- 42 rodzin, bezrobocia- 179 rodzin, niepełnosprawności- 94 rodzin, długotrwałej lub ciężkiej choroby- 227 rodzin, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – 117 rodzin, przemocy w rodzinie – 2 rodziny, alkoholizmu- 17 rodzin, trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego – 2 rodzin, zdarzenia losowego – 8 rodzin, sytuacji kryzysowej – 1 rodzina. Osoby i rodziny, którym nie można udzielić pomocy ponieważ nie spełniają kryteriów dochodowych z ustawy o pomocy społecznej, ośrodek wspierał w formie celowych zasiłków specjalnych i za pośrednictwem Świdnickiego Banku Żywności oraz Caritas Świdnica.

Z tej formy pomocy w 2016 roku skorzystało 707 osób, w tym 437 osób z banku żywności i 270 z Caritas Świdnica. Bank żywności przekazywał pomoc miesięcznie, Caritas Świdnica, z którym rozpoczęliśmy współpracę od września 2016 r. przekazał ją podopiecznym w październiku i grudniu 2016 r.

Wartość przekazanej żywności wyniosła 82.456, ilość przekazanej żywności wyniosła 39.623 kg.

Podstawowym narzędziem, w oparciu o które przyznaje się świadczenia z pomocy społecznej jest rodzinny wywiad środowiskowy. Wywiad przeprowadza się w miejscu zamieszkania lub pobytu w ciągu 14 dni od dnia wpłynięcia wniosku o pomoc. W roku 2016 pracownicy socjalni przeprowadzili 1.174 wywiadów dla potrzeb naszego ośrodka. Wzór rodzinnego wywiadu środowiskowego jest drukiem sformalizowanym określonym w rozporządzeniu Ministra Polityki Społecznej w dnia 8 czerwca 2012 r. w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego (Dz. U. z 2016 r. poz. 1406).Do realizacji świadczeń z pomocy społecznej niezbędne jest ustalenie możliwości pomocy ze strony osób zobowiązanych do alimentacji. W tym celu przeprowadzonych zostało 18 wywiadów alimentacyjnych do celów służbowych dla ops-ów z całej Polski. Przyznanie pomocy następuje we wszystkich przypadkach w formie decyzji administracyjnej. W 2016 r. wydanych zostało 2.288 decyzji administracyjnych. Dotyczyły one udzielenia pomocy w formie zasiłków stałych, zasiłków okresowych, zasiłków celowych, zasiłków celowych specjalnych, opłacania składki na ubezpieczenie zdrowotne, umieszczania w domach pomocy społecznej i pomocy w formie usług opiekuńczych. Decyzji odmawiających pomocy wydano 17. Głównym powodem odmowy pomocy było niespełnianie przez osoby ubiegające się kryterium dochodowego z ustawy o pomocy społecznej.

Zgodnie z art. 17 pkt 10 ustawy o pomocy społecznej do zadań obowiązkowych gminy należy świadczenie pracy socjalnej. Praca socjalna świadczona jest bez względu na dochód, a celem jej jest

usprawienie funkcjonowania rodziny w środowisku. Pomocy w postaci pracy socjalnej udzielono dla 18 rodzin. Były to głównie: porada, wsparcie informacyjne, pomoc w załatwieniu spraw urzędowych, pomoc w kontaktach ze służbą zdrowia, pisanie pozwów do sądu o świadczenia alimentacyjne, wypełnianie wniosków do ZUS o świadczenia emerytalno-rentowe i wniosków do Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności o ustalenie stopnia niepełnosprawności do celów pomocy społecznej i świadczeń rodzinnych. W roku 2016 r. ośrodek wystąpił z pięcioma takimi wnioskami.

Innym elementem pracy socjalnej jest kontrakt socjalny. Jest to pisemna umowa zawarta z osobą ubiegającą się o pomoc, określająca uprawnienia i zobowiązania stron umowy. W roku 2016 z klientami pomocy społecznej zawarty zostało 3 kontrakty socjalne.

Analizując kwoty wydatkowane dla świadczeniobiorców pomocy społecznej, które przedstawione będą poniżej, zauważyć należy, że na przestrzeni ostatnich lat zmieniła się i będzie się zmieniać kategoria świadczeniobiorców. Wśród świadczeniobiorców nie ma już tak dużo rodzin z dziećmi, rodzin wielodzietnych. O pomoc ubiegają się osoby samotne w wieku 50+, długotrwale bezrobotne, rozwiedzione, które z własnej winy pozostały same. Dzieci emigrowały za granicę i nie przejawiają zainteresowania ich losem. Rynek pracy nie oferuje dla tych osób pracy, a uzależnienia, którymi są dotknięci nie pozwalają na pełne uczestnictwo w życiu w społeczeństwie. Przemiany polityczno-gospodarcze okazały się dla nich za trudne w zmianie myślenia i odnalezienia się w nowej rzeczywistości. W 2016 roku w związku z wejściem programu 500+ zauważono, że o pomoc społeczną ubiegały się osoby samotne, bezdzietne małżeństwa i te osoby, które nie osiągnęły wieku uprawniającego do świadczeń z ZUS. Liczba rodzin korzystających z pomocy wprawdzie się zwiększyła, ale zauważalny jest spadek osób w rodzinach, co świadczy, że rodziny wielodzietne nie ubiegały się o pomoc.

III. Zdania własne gminy

1. W ramach rozdziału **85202 domy pomocy społecznej** opłacano pobyt w domach pomocy społecznej dla 26 mieszkańców naszej gminy na kwotę **604.732**. Wzrost wydatków w tym rozdziale wynika głównie ze wzrostu kosztów utrzymania w dps. Osoby umieszczane w dps-ach nie posiadają wysokich świadczeń emerytalno-rentowych, z których mogliby ponosić pełną odpłatność za pobyt, a średni miesięczny koszt utrzymania w dps wynosi od 3.000 do 4.000 zł.

Średni miesięczny koszt utrzymania w domu pomocy społecznej ustala każdego roku starosta powiatu, na terenie którego dps się znajduje. W związku z tym nie mamy jako gmina wpływu na koszt utrzymania w dps i musimy ponosić odpłatność zgodnie z przepisami ustawy o pomocy społecznej.

Z naszych obserwacji wynika, że zapotrzebowanie na tego typu świadczenia z roku na rok

wzrasta i wzrastać będzie. Zauważalny rozpad więzi rodzinnych powoduje wzrost wydatków w tym rozdziale. Świadczenie w postaci skierowania do dps jest stosowane przez ośrodek w ostateczności, kiedy naprawdę nie ma rodziny mogącej wesprzeć świadczeniobiorcę lub jego stan zdrowotny naprawdę tego wymaga. Niepokojący jest brak uregulowań prawnych w zakresie sprawowania opieki nad starszą osobą, która przekazuje swój majątek rodzinie. Rodzina najczęściej namawia starszą osobę na skorzystanie z możliwości pomocy instytucjonalnej. Gmina nie może egzekwować swojej odpłatności z majątku tej osoby, a rodzina najczęściej pozbywa się tego majątku.

W celu zobrazowania wydatków ponoszonych przez gminę za pobyt w domach pomocy społecznej przedstawiono wzrost wydatków na to zadanie za lata 2012-2016 w poniższej tabeli:

Tabela Nr 1. Wzrost wydatków gminy za ponoszenie odpłatności za pobyt w domach pomocy społecznej w latach 2012-2016

Lp.	Lata	Liczba osób	Wydatkowana kwota
1	2012	18	364.456
2	2013	25	420.621
3	2014	23	493.103
4	2015	25	482.289
5	2016	26	604.732

W rozdziale **85295 pozostała działalność** wydatkowano kwotę **203.630** na realizację programu **"Pomoc państwa w zakresie dożywiania"** oraz na realizację programu **prac społecznie użytecznych**.

1. Pomoc państwa w zakresie dożywiania

Na realizację programu " Pomoc państwa w zakresie dożywiania" wydatkowano kwotę **127.904**. Zadanie to było dofinansowane z budżetu wojewody w kwocie **70.900**, kwota **57.004** pochodziła z budżetu gminy. Dożywianiem objęte były dzieci, młodzież, osoby starsze, chore, samotne, niepełnosprawne nie mające warunków do sporządzenia posiłku. Dzieci w wieku do 7 lat dożywiano – 38, dzieci i młodzieży do ukończenia szkół ponadgimnazjalnych – 113, starszych, samotnych, chorych i niepełnosprawnych – 29. Łączna liczba dożywianych osób wyniosła 180 , liczba wydanych posiłków – 20.592, pełnych obiadów wydano- 20.393, jedno gorące danie –199, średni koszt posiłku dla dzieci w 2016 r. wyniósł 6,28, dla osoby dorosłej .8.56.

2. Prace społecznie użyteczne

Prace społecznie użyteczne organizowane były w naszej gminie po raz 10. Podstawą prawną do ich zorganizowania jest rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 25 października 2005 r. w sprawie trybu organizowania prac społecznie użytecznych. W roku 2016 podmiotem, w którym organizowane były prace społecznie użyteczne był Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, miejscem wykonywania prac społecznie użytecznych był teren Gminy Świdnica.

Gmina Świdnica podpisała z PUP Świdnica porozumienie w sprawie organizowania prac społecznie użytecznych w okresie od 01.03.2016 r. do 31.10.2016 r. Liczba skierowanych osób bezrobotnych wyniosła 30 a miejscowości, w których wykonywane były prace społecznie użyteczne to: Bojanice, Bystrzyca Dolna, Bystrzyca Górna, Gogołów, Grodziszczce, Jagodnik, Jakubów, Komorów, Krzczonów, Krzyżowa, Lutomia Dolna, Lutomia Górna, Makowice, Miłochów, Mokrzyszów, Niegoszów, Pogorzała, Pszenno, Słotwina, Wieruszów, Wilków, Witoszów Górny, Witoszów Dolny, Sulisławice. W trakcie ich trwania pracę w oparciu o umowę o pracę podjęły 2 osoby.

Od kilku lat program prac społecznie użytecznych cieszy się dużym powodzeniem wśród świadczeniobiorców pomocy społecznej. Wprawdzie dla niektórych jest on jednym ze sposobów na przeżycie, ale to także okres pozwalający złagodzić w części czas oczekiwania na własne świadczenia emerytalno-rentowe. Należy go nadal realizować, ponieważ w naszej gminie jest bardzo skuteczny i przynosi wymierne efekty.

Wymiernym efektem prac społecznie użytecznych jest zmiana wyglądu naszych miejscowości. To ogromna zasługa naszych sołtysów, którzy nadzorują pracujących w pracach społecznie użytecznych. Osiem lat realizacji programu prac społecznie użytecznych pozwolił wspólnie wypracować metody aktywizacji klientów ops-u, a kolejne lata na pewno je jeszcze udoskonalą. W powiecie świdnickim jesteśmy jedyną gminą, która typuje do tego programu największą liczbę osób.

Łącznie na prace społecznie użyteczne wydatkowano w 2016 r. **75.726**, gmina wkład własny wniosła w kwocie **30.291**, starostwo dofinansowało **45.435**.

Bezrobotni przepracowali na rzecz gminy 9.584 godzin. Stawka za jedną godzinę pracy wynosiła 8.10 zł, wymiar czasu pracy miesięcznie wynosił 40 godzin. Osoby bezrobotne otrzymywały wynagrodzenie 324 zł netto m-nie.

W rozdziale **85228 usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze** wydatkowano kwotę **455.602** dla 41 osób. Pomocą w tej formie objęto zgodnie z art. 50 ustawy o pomocy społecznej osoby, które z powodu wieku lub innych przyczyn wymagały pomocy innych osób, a były jej pozbawione ze strony

najbliższej rodziny. Obejmowała ona zaspokajanie codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz zapewnienie w miarę możliwości kontaktu z otoczeniem. Pomoc w tej formie służyła temu, aby jak najdłużej utrzymać te osoby w ich dotychczasowym środowisku zamieszkania, ponieważ do pomocy instytucjonalnej podchodzą z niechęcią. Ilość udzielonych świadczeń wyniosła 48.905 , koszt za 1 godz. usług wyniósł 8 zł brutto. Tę formę pomocy realizowano w formie umów zleceń z najbliższymi sąsiadami, którym ufają osoby wymagające pomocy.

W poniższej tabeli zobrazowano wydatki na usługi opiekuńcze za lata 2012-2016.

Tabela Nr 2. Wydatki gminy na usługi opiekuńcze w latach 2012-2016

Lp.	Lata	Ilość osób	Wydatki
1	2012	47	438.590
2	2013	39	390.398
3	2014	33	372.596
4	2015	38	293.760
5	2016	41	455.062

W ramach **rozdziału 85213** realizowane były wydatki na opłacanie składki zdrowotnej za osoby otrzymujące zasiłki stałe i nie mogące ubezpieczyć się z innych źródeł. Wydatkowana kwota wyniosła **29.750** (środki z budżetu wojewody jako dof. zadań własnych gminy). Natomiast na opłacanie składki na ubezpieczenie zdrowotne za osoby pobierające świadczenia opiekuńcze wydatkowano kwotę **88.646** (dof. z budżetu wojewody). Łącznie w ramach **rozdziału 85213** wydatkowano kwotę **118.697**.

W ramach **rozdziału 85214** realizowane były zasiłki okresowe, zasiłki celowe, zasiłki celowe specjalne, zasiłki stałe. Ogółem wydatki w tym rozdziale wyniosły :

Zasiłek okresowy przyznawany jest zgodnie z art. 38 ustawy o pomocy społecznej w szczególności ze względu na bezrobocie, długotrwałą chorobę , niepełnosprawność, braku możliwości otrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego (wówczas świadczenie to podlega zwrotowi). Jest to zadanie dofinansowywane z budżetu wojewody. W roku 2016 na tę formę pomocy wydatkowano kwotę **134.068**, w tym z budżetu wojewody **115.000**, z budżetu gminy **19.068**. Z pomocy w tej formie skorzystało 140 rodzin (362 osoby w tych rodzinach), świadczeń wypłacono 357 w tym: z powodu bezrobocia –224, długotrwałej choroby – 57, niepełnosprawności – 23, innych powodów - 53 . Średnia wysokość świadczenia wyniosła ok. 376 , okres udzielonej pomocy w ciągu roku wyniósł

ok.7 miesięcy. Wysokość zasiłku okresowego jest wyliczana z wzoru określonego ustawą.

Zasiłek celowy przyznawany jest zgodnie z art. 39 ustawy o pomocy społecznej w celu zaspokojenia niezbędnej potrzeby bytowej w szczególności na: pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków, leczenia, opału, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobne remonty, naprawy w mieszkaniu, koszty pogrzebu, udzielenie schronienia, zaspokojenie bieżących potrzeb w związku opuszczeniem zakładu karnego, na częściowe pokrycie wydatków powstałych wskutek zdarzenia losowego.

Tabela Nr 3 Wydatki na zasiłki celowe i w naturze w 2016

Lp.	Rodzaj świadczenia/pomocy	Ilość osób/rodzin	Średnia wysokość świadczenia	Wydatkowana kwota
1	Schronienie od I-XII	11	23(koszt za dzień pobytu)	55398
2	Zdarzenia losowe	8	5750	46000
3	Zasiłki celowe na zakup żywności	173	212	36642
5	Zasiłki celowe na zakup odzieży	89	134	11955
6	Zasiłki celowe na zakup 250 kg , ½ t i 1 t opału, 4 worki	187	270	50535
8	Zapłata za wodę	1	20	20
9	Zapłata za czynsz na konto UG Świdnica	3	208	624
10	Sprawienie pogrzebu	2	2000	4000
11	Zasiłek celowy na zakup butli z gazem	267	48	12897
12	Zasiłki celowe na zakup leków	85	214	18237
14	Zapłata za pobór energii	2	288	576
15	Zasiłki celowe na bieżące potrzeby	13	185	2403
16	Zasiłki celowe specjalne	54	392	21165
18	Dofinansowanie do zasiłków okresowych	X	X	19068
19	Dofinansowanie do zasiłków stałych	X	X	2438

Analizując powyższe dane uwagę należy zwrócić na zasiłki celowe specjalne. Zgodnie z art. 41 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej w szczególnie uzasadnionych przypadkach osobie lub rodzinie o dochodach przekraczających kryterium dochodowe może być przyznany specjalny zasiłek celowy. Głównym powodem przyznania tej formy pomocy była długotrwała choroba /porażenie mózgowe, padaczka,

cukrzyca, choroby nowotworowe, brak uprawnień do świadczeń drugiego członka rodziny, nagłe wypadki związane z pogorszeniem stanu zdrowia. U niektórych rodzin ustawowe kryterium dochodowe przekroczone było o niewielką kwotę, a długotrwała choroba nie pozwalała na zakup np. leków, opału, żywności czy środków opatrunkowych.

Na zasiłki stałe wydatkowano kwotę **333.594** (w tym 2.438 z budżetu gminy), ilość rodzin- 71, ilość świadczeń- 675, średnia wysokość świadczenia ok. 494. Zasiłki stałe przyznano dla:

osób samotnie gospodarujących na kwotę 241.622, ilość osób – 50, ilość świadczeń- 510, średnia wysokość świadczenia ok. 536,

osób pozostających w rodzinie na kwotę 58.400, ilość osób- 21, ilość świadczeń- 165 , średnia wysokość świadczenia ok. 354

IV. Zadania zlecone gminie

1. Wśród świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej zgodnie z art. 36 ustawy o pomocy społecznej wymienione jest świadczenie pieniężne wypłacane **opiekunowi prawnemu ustanowionemu przez sąd**. Z tej formy wsparcia w 2016 r. skorzystała 1 osoba na łączną kwotę 3.600, 54 na materiały biurowe, która sfinansowana była w całości z budżetu państwa.

2. Świadczenia rodzinne

Świadczenia rodzinne realizowane są przez gminy od maja 2004 roku. Ustawa przez lata była wielokrotnie zmieniana, wprowadzając zmiany na korzyść i niekorzyść świadczeniobiorców. W roku 2016 w okresie zasiłkowym 2016/2017 zmieniła się wysokość zasiłków rodzinnych i dodatków do zasiłków rodzinnych. Od 1 listopada 2016 r., a więc od rozpoczynającego się nowego okresu zasiłkowego, wysokość zasiłku rodzinnego wynosiła: 95 zł miesięcznie na dziecko do ukończenia 5 roku życia, 124 zł miesięcznie na dziecko w wieku powyżej 5 roku życia do ukończenia 18 roku życia, 135 zł miesięcznie na dziecko w wieku powyżej 18 roku życia do ukończenia 24 roku życia. Wysokość dodatków do zasiłku rodzinnego przedstawiała się następująco: 193 zł miesięcznie z tytułu samotnego wychowywania dziecka (przysługuje w trzech przypadkach: ojciec/matka dziecka nie żyją, ojciec dziecka jest nieznan, powództwo o świadczenie alimentacyjne zostało oddalone przez sąd rodzinny), 95 zł miesięcznie z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej, 90 zł miesięcznie z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego do ukończenia 5 roku życia, 110 zł miesięcznie na dziecko powyżej 5 roku życia do ukończenia 24 roku życia, 113 zł miesięcznie w w związku z

zamieszkiwaniem w miejscowości, w której znajduje się szkoła, 69 zł w przypadku dojazdów do miejscowości, w której znajduje się szkoła. Kryterium uprawniające do otrzymywania świadczeń rodzinnych wyniosło 674 netto na osobę lub 764 w przypadku wychowywania w rodzinie dziecka niepełnospranego. W przypadku gdy dochód rodziny przekraczał wskazane wyżej kryterium dochodowe ustawodawca przewidział przyznanie świadczeń rodzinnych *metodą „złotówka za złotówkę”*. W takich przypadkach wysokość zasiłku rodzinnego i należnych dodatków przysługiwały w wysokości różnicy między łączną kwotą zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami a kwotą, o którą został przekroczony został dochód rodziny. W przypadkach gdy wysokość zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami a różnica pomiędzy nimi i przekroczeniem dochodu w rodzinie była niższa niż 20 zł, świadczenia rodzinne nie przysługiwały.

Zupełnie nowym świadczeniem w grupie świadczeń rodzinnych było świadczenie rodzicielskie, podzielne w swej istocie, które wprowadzone zostało od 1 stycznia 2016 r. i skierowane było do osób, które w momencie urodzenia dziecka nie opłacały składek społecznych. Dotyczyło to osób bezrobotnych i niepracujących. Świadczenie to przysługiwało bez względu na dochód i wynosiło 1.000 zł miesięcznie od dnia urodzenia dziecka do ukończenia przez dziecko 1 roku życia.

Kolejnym świadczeniem, które realizował ośrodek pomocy społecznej od 1 kwietnia 2016 r. było świadczenie wychowawcze. Rządowy program Rodzina 500 Plus miał za zadanie pomóc w wychowywaniu dzieci poprzez przyznawanie świadczeń wychowawczych. Wypłacane środki miały służyć jako częściowe pokrycie kosztów związanych z zaspokajaniem potrzeb życiowych oraz wychowywaniem dziecka. Program w swoim założeniu poza poprawą sytuacji polskich rodzin miał również przyczynić się do zwiększenia dzietności. Świadczenia wychowawcze należne ojcu, matce, opiekunowi faktycznemu albo opiekunowi prawnemu dziecka przysługują do ukończenia przez dziecko 18 roku życia. Wysokość świadczenia ustalona została na kwotę 500 zł miesięcznie na dziecko, przy czym prawo do świadczeń przysługiwało na drugie i kolejne dziecko bez względu na dochód rodziny, również na pierwsze dziecko w rodzinie, jeżeli dochód na osobę nie przekraczał 800 zł netto, a jeżeli członkiem rodziny było dziecko niepełnosprawne 1.200 zł netto na osobę. Okres zasiłkowy świadczeń wychowawczych obejmuje czasokres od 1 kwietnia 2016 r. do 30 września 2017 r. Rokiem bazowym (dochodowym) do ustalania uprawnień do świadczeń wychowawczych był rok 2014. W 2016 roku złożonych zostało **1.362** wnioski na **1905** dzieci, łączna kwota wydatkowana na wypłatę świadczeń wychowawczych od 1 kwietnia do 31 grudnia 2016 r. wyniosła **7.680.110**. Do realizacji zadania ośrodek zatrudnił 2 osoby w wyniku ogłoszonego konkursu, jednak w momencie jego rozpoczęcia do pracy

zaangażowanych było 15 osób z ośrodka. W pierwszym roku obowiązywania ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci na koszty jego obsługi ustawodawca zapewnił 2% od przekazanej dotacji, w roku 2017 będzie to już tylko 1,5% od przekazanej dotacji.

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego, które realizowane są przez ośrodek od 2007 r. wypłacane były do wysokości zasądzonych alimentów nie więcej niż **500 zł** na osobę uprawnioną (zapis ustawowy). Oprócz wypłaty świadczeń alimentacyjnych ośrodek prowadził postępowanie wobec dłużników alimentacyjnych, które wcześniej realizowane było przez komorników.

Wydatki na świadczenia rodzinne i fundusz alimentacyjny w 2016 r. wyniosły **4.852.553** i przedstawiały się następująco:

1. Zasilki rodzinne - 1.071.423, ilość wypłaconych świadczeń- 9.568

2. Dodatki do zasilków rodzinnych z tytułu:

- urodzenia dziecka - 48.000, ilość wypłaconych świadczeń- 48,
- opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego- 84.418 ilość wypłaconych świadczeń- 214,
- samotnego wychowywania dziecka- 82.450, ilość wypłaconych świadczeń- 343,
- kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego – 79.030, ilość wypłaconych świadczeń- 790,
- rozpoczęcia roku szkolnego – 60.686, ilość wypłaconych świadczeń –607,
- pokrycia wydatków związanych z zamieszkiwaniem w miejscowości, w której znajduje się szkoła – 5.104, ilość wypłaconych świadczeń – 48,
- pokrycie wydatków związanych z dojazdem do miejscowości, w której znajduje się szkoła- 76.498, ilość wypłaconych świadczeń – 1.195,
- wychowywania w rodzinie wielodzietnej – 128.850, ilość wypłaconych świadczeń – 1.420,
- świadczenia złotówka za złotówkę - 50.769, ilość wypłaconych świadczeń – 529,

3. Świadczenia opiekuńcze

1) zasilki pielęgnacyjne – 561.357, ilość wypłaconych świadczeń – 3.669,

2) świadczenia pielęgnacyjne – 1.127.326, ilość wypłaconych świadczeń – 869,

3) Składka na ubezpieczenie emerytalno-rentowe – 270.015, ilość wypłaconych składek – 4.123.

4. Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka – 143.552, ilość świadczeń 143.

5. Fundusz alimentacyjny – 487.290, ilość wypłaconych świadczeń – 1.498,

7. Specjalny zasiłek opiekuńczy – 48.603, ilość wypłaconych świadczeń – 95.

8. Zasiłek dla opiekuna – 37.440, ilość wypłaconych świadczeń z odsetkami – 72

9. Koszty obsługi świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego – 160.039

10. Świadczenie rodzicielskie – 329.703, ilość wypłaconych świadczeń 358

V. Pozostała działalność

1. Dodatki mieszkaniowe

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Świdnicy realizował przyznawanie i wypłacanie dodatków mieszkaniowych w 2014 r. zgodnie z ustawą z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych.

Na realizację zadania wydatkowano kwotę 45.148 , wpłynęło 59 wniosków , ilość wydanych decyzji administracyjnych – 59, w tym 6 decyzji odmawiających przyznania dodatku mieszkaniowego w związku z niespełnianiem kryteriów ustawowych. Żaden świadczeniobiorca nie wniósł odwołania.

2. Profilaktyka, rozwiązywanie problemów alkoholowych i przeciwdziałanie narkomanii

Substancje uzależniające to związki chemiczne, których działanie wpływa na zmianę myślenia oraz na stany emocjonalne człowieka. Substancje tego typu wprowadzają w świat złudzeń i są formą ucieczki od rzeczywistości. Nie tylko zakłócają procesy myślenia i modyfikują stany emocjonalne, ale także powodują syndrom uzależnienia. Człowiek uzależniony, to ktoś żyjący, do pewnego momentu, w świecie przyjemnej iluzji. Każde uzależnienie oddala człowieka od niego samego, od miłości i prawdy, od wolności i odpowiedzialności, od więzi i wartości, od norm moralnych i podstawowych zasad uczciwego postępowania. W konsekwencji uzależnienia są rodzajem samobójstwa na raty.

Kluczową rolę w rozwiązywaniu problemów alkoholowych na szczeblu gminy odgrywają gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych. Gminna komisja jest powoływana w każdej gminie i zgodnie z intencją ustawodawcy ma stanowić interdyscyplinarny zespół ekspertów w sprawach związanych z alkoholem. W skład gminnej komisji wchodzi osoby przeszkolone w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych (art. 41 ust. 4 cytowanej ustawy).

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Świdnicy powołana została Zarządzeniem

nr 11/2007 Wójta Gminy Świdnica z dnia 18 stycznia 2007 r. W jej skład wchodzi **6 osób**, wszystkie osoby zostały przeszkolone w zakresie profilaktyki, rozwiązywania problemów alkoholowych i zwalczania narkomanii.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Świdnicy jest ciałem inicjującym, opiniującym i nadzorującym wykonanie Gminnego Programu Profilaktyki, Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii.

Przy współpracy z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Świdnicy realizowała założenia programowe zapisane w Gminnym Programie Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Świdnica na rok 2016 r. zgodnie z uchwałą Nr XIX/153/2015 Rady Gminy Świdnica z dnia 29 grudnia 2015 r.

Podstawa prawna:

1. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2012 r., poz. 124);
2. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2013 r., poz. 1563);
3. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2014 r., poz. 1072).

W 2016 r. do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wpłynęło 48 wniosków o leczenie osób uzależnionych (dla porównania w 2015 roku takich wniosków było 24). Do sądu skierowano 15 wniosków o leczenie (w 2015 roku takich wniosków było 12).

Komisja zaopiniowała pozytywnie 28 postanowień o wydanie zezwolenia na sprzedaż/podawanie napojów alkoholowych (dla porównania w 2015 roku liczba ta wynosiła 71), odbyła 23 posiedzenia, w tym 2 nieodpłatne oraz skontrolowała działalność 5 Centrów Profilaktyczno-Sportowych działających na terenie Gminy Świdnica.

Centra Profilaktyczno-Sportowe funkcjonujące na terenie Gminy Świdnica od 2014 roku oferowały dzieciom i młodzieży wiele ciekawych i atrakcyjnych form spędzania czasu wolnego. Ich zadaniem oprócz bezpieczeństwa oraz nauczania prawidłowego organizowania czasu wolnego było rozwijanie zainteresowań wśród dzieci i młodzieży biorących udział w zajęciach, kształtowanie dobrego zachowania w życiu codziennym, wzmocnienie poczucia bezpieczeństwa i własnej wartości, pomoc w odrabianiu lekcji oraz nabycie umiejętności zgodnego przebywania i współdziałania w grupie rówieśniczej.

Udział w zajęciach był bezpłatny. Całkowity koszt utrzymania centrów pokrywany był z funduszy gminnych przeznaczonych na profilaktykę i przeciwdziałanie alkoholizmowi oraz narkomanii.

Praca w Centrach Profilaktyczno-Sportowych oparta była na programach profilaktycznych,

przygotowanych przez pracujących w nich koordynatorów. W 2016 roku w Centrach Profilaktyczno-Sportowych zatrudnionych było 5 koordynatorów na podstawie umowy zlecenia.

Główne wydarzenia, które miały miejsca w pracy Centrów Profilaktyczno-Sportowych w 2016 roku.

1) Wypoczynek Zimowy

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Świdnicy przy współpracy z GOPS w Świdnicy również w 2016 r. w okresie ferii zimowych zorganizowała dla dzieci zimowisko pod hasłem: "**Zimowisko w posiadłości Lubachowskich**". Z wypoczynku skorzystało tym razem 30 dzieci w wieku 7-11 lat uczęszczających na zajęcia do Centrum Profilaktyczno-Sportowego w Grodziszczu. Dzieci zostały zakwaterowane w Szkolnym Schronisku Młodzieżowym w Lubachowie w terminie od 8-12.02.2016 roku, gdzie czekało na nie mnóstwo atrakcji takich jak: zajęcia socjoterapeutyczne, muzyczne, taneczne, plastyczne, sportowe, warsztaty pod hasłem "**Mały odkrywca**", gdzie mogły poznać prehistoryczny świat małżów, belemnitów oraz amonitów.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Świdnicy również w 2016 roku zorganizowała wspólnie z Gminnym Ludowym Klubem Sportowym „Świdnica”, Gminnym Ośrodkiem Kultury Sportu i Rekreacji w Świdnicy, Gminnym Zespołem Oświaty wypoczynek zimowy dla dzieci uczęszczających na zajęcia w Centrach Profilaktyczno -Sportowych z terenu Gminy Świdnica.

Na wszystkich uczestników, którzy wzięli udział w feriach zimowych na sportowo czekały różnorodne konkurencje sportowe, za które wszystkie drużyny otrzymały puchary, medale oraz pamiątkowe dyplomy.

Udział w wypoczynku zimowym zorganizowanym przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Świdnicy wzięło ok 150 dzieci z terenu Gminy Świdnica - uczestników zajęć na Centrach Profilaktyczno – Sportowych.

2) Wypoczynek letni

W ramach Gminnego Programu Profilaktyki Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii został zorganizowany i sfinansowany wypoczynek letni dzieci, młodzieży z terenu Gminy Świdnica.

W dniach od 19.07 do 22.07 oraz od 25.07 do 28.07.2016 r. 90 dzieci wzięło udział w półkolonii **Miasto Dzieci** w Świdnicy. "Miasto dzieci", jest to świat stworzony dla dzieci wzorowany na świecie ludzi dorosłych, który niejako naśladują, ucząc się pracy, zarabiania pieniędzy, podejmowania decyzji, ale

głównie w formie zabawy. Organizatorzy projektu "Miasto Dzieci" postawili sobie za cel: zapewnić dzieciom, które nie mają możliwości wyjazdu na zorganizowany wypoczynek, różnych atrakcji m.in. takich jak: możliwość zarejestrowania się w „Urzędzie Pracy” i otrzymaniu skierowania do pracy, nauki zawodu i zarabiania pieniędzy (tauronów), a następnie robić zakupy. Wszystkie te zajęcia miały pokazać dzieciom jak wygląda dorosłe życie i w przyszłości pomóc w odnalezieniu zajęcia, które je najbardziej zainteresuje.

Dzięki współpracy z Dolnośląskim Kuratorium Oświaty grupa 54 dzieci spędziła swoje wakacje nad polskim morzem, w Stegnach oraz w Pustkowie. Dzieci odpoczywały w terminach: od 21.07 do 3.08.2016 r., następnie od 3.08.2016 r. do 16.08.2016 r. oraz od 16.08 do 29.08.2016 r .

Kolejnym miejscem na mapie letniego wypoczynku były **Niesulice**. Z tej formy skorzystało w 2016 roku 27 dzieci. Oprócz tradycyjnych zajęć, organizatorzy zapewnili w tym roku dzieciom i młodzieży także naukę jazdy konnej i kurs żeglowania. Warto zaznaczyć, że pobyt wszystkich uczestników był bezpłatny. Łącznie z wyjazdowej formy wypoczynku skorzystało w 2016 roku 171 dzieci.

Inne programy profilaktyczne realizowane w roku 2016 ze środków profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i uzależnień:

3) „Odblaskowa Gmina 2016”

Wspólnie z Komendą Powiatową Policji w Świdnicy zrealizowany został program „ODBLASKOWA GMINA 2016” Program ten skierowany był do grupy dzieci oraz młodzieży (łącznie ok. 300 dzieci) uczęszczającej na zajęcia w pięciu Centrach Profilaktyczno – Sportowych funkcjonujących na terenie Gminy Świdnica. W ramach programu zakupione zostały opaski magnetyczne, które otrzymywały dzieci biorące udział w zajęciach.

W związku ze zmianą ustawy - Prawo o ruchu drogowym od 31 sierpnia 2014 r. każdy pieszy, który porusza się po drodze poza obszarem zabudowanym po zmierzchu, musi mieć w widocznym dla kierowcy miejscu elementy odblaskowe. Dlatego ważne było aby uświadomić dzieciom, młodzieży o konieczności noszenia odblasków, gdyż po zmroku pieszy bez elementów odblaskowych jest widoczny przez kierowcę w odległości tylko ok. 40 metrów. Jeśli pieszy ma na sobie odblaski, odległość ta zwiększa się aż do 150 metrów.

4) „AsertywNIE używkom”

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Świdnicy przy współpracy z Gminnym Zespołem Oświaty, Szkolnym Schroniskiem Młodzieżowym w Lubachowie, Szkołami Podstawowymi z Bystrzycy Górnej, Lutonii Dolnej, Grodziszcza, Pszenna, Witoszowa

Dolnego oraz Mokrzeszowa, Państwową Inspekcją Epidemiologiczno-Sanitarną ze Świdnicy, Powiatową Komendą Straży Pożarnej w Świdnicy realizowała III edycję programu „AsertywNIE używkom” w Szkolnym Schronisku Młodzieżowym w Lubachowie.

Powyższy program był połączony z zajęciami lekcyjnymi w formie zielonej szkoły oraz elementami edukacji prozdrowotnej zgodnie z priorytetami oświatowymi Gminy Świdnica na rok szkolny 2015/2016.

Udział w programie wzięli wychowawcy oraz 197 dzieci klas II z sześciu szkół podstawowych z terenu Gminy Świdnica. Program zrealizowany został w pięciu turnusach:

I turnus : 14-18 marca 2016 r. - 23 dzieci ze Szkoły Podstawowej w Bystrzycy Górnej

II turnus : 4-8 kwietnia 2016 r. - 21 dzieci ze Szkoły Podstawowej w Grodziszczu i 18 dzieci ze Szkoły Podstawowej w Mokrzeszowie

III turnus : 11-15 kwietnia 2016 r. - 40 dzieci ze Szkoły Podstawowej w Lutomi Dolnej

IV turnus: 18-22 kwietnia 2016 r. - 48 dzieci ze Szkoły Podstawowej w Pszennie

V turnus: 21-25 kwietnia 2016 r. - 47 dzieci ze Szkoły Podstawowej w Witoszowie Dolnym

Pobyty dzieci były zorganizowane tak intensywnie, że nie było chwili na nudę. Codziennie zasiadały do zajęć lekcyjnych, a zaraz po nich odbywały się zajęcia warsztatowe z pierwszej pomocy, z profilaktyki zdrowotnej, zajęcia kulinarne, muzyczne, taneczne i socjoterapeutyczne. Pomimo tak napiętego harmonogramu dzieci znalazły także czas na spacer i wspólne zabawy oraz wieczorne pogaduchy do poduchy. Wiosenny czas sprzyjał turniejom sportowym i zabawom na świeżym powietrzu. Ukoronowaniem każdego z turnusów był muzyczno- teatralny występ dzieci dla zaproszonych gości oraz przede wszystkim dla rodziców.

Program „AsertywNIE używkom” to już III edycja, która z roku na rok cieszy się coraz większym zainteresowaniem. Dziękujemy wszystkim, którzy wsparli pomocą realizację powyższego programu a dzieci z niecierpliwością czekają na IV edycję. W ramach w/w programu wsparciem była dla nas Firma Colgate-Palmolive Manufacturing za bezpłatne przekazanie past do zębów, oraz firmie Śnieżka Invest Świebodzice za nieodpłatne przekazanie słodczy.

Przez cały okres funkcjonowania Centra Profilaktyczno-Sportowe gwarantowały swoim uczestnikom także dodatkowe atrakcje takie jak: wycieczki turystyczno-krajoznawcze, wycieczki do kina i innych instytucji kultury, wycieczki na basen i lodowisko, udział w różnych konkursach, imprezach integracyjnych i okolicznościowych.

Od 2017 roku w miejsce centrów profilaktyczno-sportowych zaplanowano nowe zadanie pod

hasłem: "Dofinansowanie programów profilaktycznych z zakresu rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii i przemocy połączonych z elementami sportu, tańca, turystyki i innych form spędzania czasu wolnego realizowanych przez GOKSiR, NGO, GZO i inne". W ramach tego zadania zaplanowano realizację własnych programów profilaktycznych służące rozwiązywaniu problemów alkoholowych i przemocy, mające na celu wspieranie alternatywnych form spędzania czasu wolnego, łączenie pokoleń, wspieranie zasad wzajemnego szacunku i promocję zdrowego stylu życia adresowane do dzieci i młodzieży, osób i rodzin dysfunkcyjnych oraz z grup podwyższonego ryzyka.

Realizatorem Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii jest Wójt Gminy Świdnica za pośrednictwem Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świdnicy przy współpracy z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Świdnicy, Gminnym Ośrodkiem Kultury Sportu i Rekreacji w Świdnicy oraz innych jednostek organizacyjnych Gminy Świdnica.

" Bądź swoim przyjacielem"

Program realizowany był już po raz trzeci dla 40 osobowej grupy osób współzależnionych i uzależnionych w wieku 60+ z terenu Gminy Świdnica w Posiadłości Lubachowskich bo taką nazwę nosi już nasze Gminne Szkolne Schronisko młodzieżowe w Lubachowie.

Pierwsza pomoc, socjoterapia, zajęcia muzyczne i teatralne oraz wspólne wieczorne rozmowy tzw "pogaduchy do poduchy" to tylko nieliczne atrakcje, które spotkały seniorów.

W kolejnych latach program ten będzie realizowany ponieważ cieszy się dużym już powodzeniem wśród mieszkańców gminy.

Źródła i zasady finansowania Programu

Finansową podstawę realizacji zadań Gminnego Programu Profilaktyki, Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii Gminy Świdnica stanowią dochody pochodzące z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, wniesione przez podmioty gospodarcze, zgodnie z art. 18² ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Zadania Programu mogą być również finansowane z dotacji celowych budżetu państwa, funduszy strukturalnych i programów wspólnotowych Unii Europejskiej, grantów i dotacji konkursowych oraz wszelkich innych źródeł finansowania. Wydatki na realizację Gminnego Programu w 2016 r. wyniosły 1.000 na zwalczanie narkomanii (zakup ulotek), na przeciwdziałanie alkoholizmowi - 191.345.

5. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie

Istnieje wiele definicji przemocy. Przyjęło się, że jeśli ktoś kogoś bije, krzywdzi, maltretuje – to jest to właśnie przemoc. Jednak kiedy dochodzi do opisanie konkretnych zdarzeń i stwierdzenia, czy dane zachowanie i traktowanie jest przemocą, wtedy okazuje się, że sprawa wcale nie jest taka prosta, ani jednoznaczna.

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie określa **przemoc** jako: jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodzin, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą". Definicja przemocy, która najbardziej oddaje istotę tego zjawiska brzmi: **"Przemoc to intencjonalne działanie lub zaniechanie działania jednej osoby wobec drugiej, które wykorzystując przewagę sił narusza prawa i dobra osobiste jednostki, powodując cierpienia i szkody"**.

O przemocy mówimy wówczas, gdy spełnione są cztery warunki:

1. **Intencjonalność** – przemoc jest zamierzonym działaniem człowieka i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary, bez względu na jej potrzeby.
2. **Nierównowaga sił** – w relacji jedna osoba ma wyraźną przewagę nad drugą. Ofiara jest słabsza a sprawca silniejszy. Przewaga sił może występować na różnych poziomach fizycznym, psychicznym, ekonomicznym, społecznym, prawnym.
3. **Naruszanie praw i dóbr osobistych** – sprawca wykorzystuje swoją przewagę i narusza podstawowe prawa ofiary np. Prawo do nietykalności fizycznej, godności, szacunku itp.
4. **Powodowanie cierpienia i bólu** – sprawca naraża zdrowie i życie ofiary na poważne szkody. Doświadczanie bólu i cierpienia sprawia, że ofiara ma mniejszą zdolność do samoobrony.

Jeżeli zatem powyższe warunki zostaną spełnione, wówczas bez wątpienia możemy stwierdzić, że w danej relacji występuje zjawisko przemocy. Należy pamiętać, że przemoc nie jest jednorazowym aktem. Jest to proces i ma tendencje do powtarzania się. **Nie zatrzymana przemoc narasta!**

Przemoc w rodzinie może przybierać następujące formy:

- **przemoc fizyczna** – to wszelkiego rodzaju działania bezpośrednie z użyciem siły powodujące uszkodzenie ciała np. Popychanie, przytrzymywanie, policzkowanie, bicie, kopanie, szarpanie, wykręcanie rąk itp.
- **przemoc psychiczna** – to działania wykorzystujące świadome wpływanie jednej osoby na drugą, sposób życia drugiej osoby bez jej przyzwolenia, za pomocą takich narzędzi jak np. Wyśmiewanie, wyzywanie, poniżanie, stosowanie gróźb, szantażowanie, krytykowanie, kontrolowanie, izolowanie, wymawianie, ciągle niepokojenie itp.
- **przemoc seksualna** – to wymuszanie różnego rodzaju niechcianych zachowań w celu zaspokojenia potrzeb seksualnych, np. Pożycia seksualnego, nieakceptowanych form współżycia seksualnego, gwałt, demonstrowanie zazdrości, wyśmiewanie ciała, krytyka zachowań seksualnych itp.
- **przemoc ekonomiczna** – ma na celu uzależnienie finansowe od sprawcy, np. Ograniczanie dostępu do wspólnych środków finansowych, niezaspokajanie podstawowych potrzeb materialnych rodziny, okradanie, odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej, zaciąganie kredytów wbrew woli współmałżonka itp.
- **zaniedbanie** – naruszenie obowiązku opieki ze strony bliskich przejawiające się w formach zaniedbania potrzeb żywieniowych, higienicznych, medycznych wynikające z braku dbałości czy też opieki, stosowane najczęściej wobec dzieci, osób starszych, niepełnosprawnych, chorych.

Stosującego przemoc nazywamy **sprawcą**, a doznającego **ofiara**. Pojęcia te określają wyłącznie role, jakie dane osoby przyjmują w konkretnej relacji międzyludzkiej, a nie to, jakimi są ludźmi. Można być ofiarą w relacji z mężem a jednocześnie sprawcą przemocy wobec własnych dzieci.

Role – "sprawcy" i "ofiary" dokładnie pokazują, kto co robi: sprawca – stosuje przemoc, a ofiara ponosi szkody. Sprawca jest w ataku, a ofiara w obronie. Bardzo rzadko sprawca stosuje wobec swojej ofiary jedną formę przemocy. Zwykle wykorzystuje różne jej postacie aby uzyskać pełną kontrolę nad osobą doznającą przemocy.

Przemoc występuje w pewnych powtarzających się cyklach z towarzyszącymi im charakterystycznymi zdarzeniami. Na każdy cykl składają się trzy następujące po sobie fazy:

1. **Faza narastania napięcia** – początkiem cyklu jest zwykle wyczuwalny wzrost napięcia, narastają sytuacje konfliktowe,

2. **Faza ostrej przemocy** – następuje wybuch agresji, osoba stosująca przemoc przemienia się w kata, staje się gwałtowna i wpada w szal,
3. **Faza "miodowego miesiąca"** – to czas skruchy i okazywania miłości, sprawca przeprosza, żałuje, obiecuje poprawę, okazuje miłość. Pozwala uwierzyć, że będzie inaczej, że "nigdy więcej".

Przemoc domowa jest zjawiskiem złożonym i może być rozpatrywana w czterech perspektywach: prawnej, psychologicznej, moralnej i społecznej.

1. **Z punktu widzenia prawa** – przemoc jest przestępstwem ściganym z różnych artykułów Kodeksu karnego. Zobowiązuje to służby policyjne i wymiar sprawiedliwości do interweniowania i podejmowania działań na rzecz ochrony osób doznających przemocy, ścigania i karania jej sprawców.
2. **Aspekt psychologiczny** skupia się na mechanizmach przemocy w rodzinie, relacjach między osobą doznającą przemocy a sprawcą, skutkach przemocy oraz możliwościach wyjścia z przemocy.
3. **Perspektywa moralna** odwołuje się do najważniejszych wartości, takich jak: poszanowanie życia ludzkiego, zdrowia i godności osobistej.
4. **Aspekt społeczny** zwraca uwagę m.in. na funkcjonujące mity i stereotypy dotyczące zjawiska przemocy.

Przemoc w rodzinie jest zjawiskiem, które – choć odwieczne – dopiero od kilku lat jest w naszym kraju przedmiotem świadomych, skoordynowanych działań zaradczych różnych służb. W celu efektywnego i zintegrowanego działania przeciw przemocy w rodzinie oraz zmniejszenia jej negatywnych następstw w życiu społecznym i rodzinnym - ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005 roku nakłada na każdą gminę obowiązek tworzenia systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Gmina realizuje je m.in. poprzez Zespoły Interdyscyplinarne.

Niebieska Karta to nazwa procedury podejmowanej i prowadzonej w związku z uzasadnionym podejrzeniem istnienia przemocy w rodzinie. Jej celem jest dokumentowanie i zapobieganie przemocy domowej. Wszczęcie postępowania następuje z chwilą wypełnienia formularza "Niebieska Karta – A".

Uprawnionymi do tego podmiotami są przedstawiciele:

- jednostek organizacyjnych pomocy społecznej,
- policji,

- gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych,
- oświaty,
- ochrony zdrowia.

Kolejny krok to przekazanie formularza "Niebieska Karta – B", zawierającego pouczenie dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie. Istotną rolę ma tu wskazanie lokalnych placówek udzielających pomocy ofiarom przemocy w rodzinie.

Orginal wypełnionego formularza "Niebieska Karta – A" przekazuje się niezwłocznie przewodniczącemu Zespołu Interdyscyplinarnego, nie później jednak niż w terminie 7 dni od wszczęcia procedury. Przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego niezwłocznie, nie później jednak niż w ciągu 3 dni od dnia otrzymania formularza przekazuje go członkom zespołu lub grupy roboczej. Zespół Interdyscyplinarny lub grupa robocza opracowują i realizują indywidualny plan pracy z rodziną dotknięta przemocą oraz sporządzają NK – C (z ofiarą przemocy) oraz NK – (ze sprawcą przemocy).

Zespół Interdyscyplinarny ds Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie Gminy Świdnica działający do 24 października 2016 roku był powołany **Zarządzeniem nr 83/2011 Wójta Gminy Świdnica z dnia 25 października 2011 roku** w sprawie powołania Zespołu Interdyscyplinarnego ds Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, natomiast od 25 października 2016 roku na kolejną kadencję (5 lat) powołany został nowy Zespół - **Zarządzeniem Nr 131/2016 Wójta Gminy Świdnica z dnia 25 października 2016 roku** w sprawie powołania Zespołu Interdyscyplinarnego ds Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Szczegółowe warunki pracy ZI w Gminie Świdnica oraz tryb i sposób powoływania i odwoływania jego członków określa **Uchwała Nr XI/73/2011 Rady Gminy Świdnica z dnia 2 czerwca 2011 roku** w sprawie określenia trybu i sposobu powoływania i odwoływania członków Zespołu Interdyscyplinarnego ds Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz szczegółowe warunki jego funkcjonowania.

ZI w Gminie Świdnica na dzień dzisiejszy liczy 12 członków a w jego skład wchodzi przedstawiciele:

- jednostek organizacyjnych pomocy społecznej – 3 osoby
- gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych - 1 osoba
- Policji – 1 osoba
- oświaty – 2 osoby
- ochrony zdrowia – 1 osoba
- organizacji pozarządowych – 3 osoby
- kuratorzy – 1 osoba.

Członkowie Zespołu wykonują swoje zdania w ramach obowiązków służbowych i zawodowych.

W 2016 roku prowadzona była procedura Niebieskiej Karty w – **73 rodzinach** a pomocą ZI objętych było **244 osoby** (96 kobiet, 93 mężczyzn i 55 dzieci). Do przewodniczącego ZI w 2016 roku wpłynęło **48 formularzy NK-A** - **45** formularzy zostało sporządzonych przez przedstawicieli Policji a **3** przez pracowników socjalnych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świdnicy.

W **58** przypadkach ZI podjął decyzję w sprawie zakończenia procedury „Niebieskiej Karty” (dotyczyło NK założonych w latach 2013-2016)- powodem było ustanie przemocy w rodzinie i uzasadnione przypuszczenie zaprzestania dalszego stosowania przemocy w rodzinie po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy.

Posiedzenia Zespołu Interdyscyplinarnego odbywają się w zależności od potrzeb, nie rzadziej jednak niż raz na trzy miesiące. Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie Gminy Świdnica w 2016 roku odbył **5 posiedzeń**. Zespół Interdyscyplinarny może tworzyć grupy robocze w celu rozwiązania problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie w indywidualnych przypadkach. W 2016 roku zostało utworzonych **47 grup roboczych** a **liczba posiedzeń grup wyniosła 127**. Łączna liczba rodzin objętych pomocą grup roboczych w 2016 roku wyniosła **70**, natomiast łączna liczba osób w tych rodzinach objętych pomocą wyniosła **231 osób**, w tym: 91 spośród nich stanowiły kobiety, 88 mężczyźni a 52 dzieci.

Dane dotyczące zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Świdnica w latach 2013-2016:

Rok	2013	2014	2015	2016
<i>Liczba rodzin objętych procedurą "Niebieskie Karty" - ogółem</i>	25	27	61	48
<i>w tym:</i>				
<i>Procedury NK wszczęte przez Komendę Powiatową Policji w Świdnicy</i>	20	22	56	45
<i>Procedury NK wszczęte przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Świdnicy</i>	5	4	4	3
<i>Procedury NK wszczęte przez Służbę Zdrowia</i>	0	0	0	0
<i>Procedury NK wszczęte przez Oświatę</i>	0	1	0	0
<i>Procedury NK wszczęte przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Świdnicy</i>	0	0	0	0
<i>Liczba rodzin, w których udało się rozwiązać problem przemocy w rodzinie</i>				

<i>lub złagodzić jego skutki na tyle, by umożliwić tym rodzinom prawidłowe funkcjonowanie w środowisku. (Liczba zakończonych procedur NK za lata 2013-2016 ustania przemocy i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy)</i>	15	22	44	58
<i>Liczba Grup Roboczych powołanych w celu rozwiązania problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie w indywidualnych przypadkach</i>	0	0	31	47
<i>Liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie Gminy Świdnica</i>	23	21	15	5
<i>Liczba posiedzeń Grup Roboczych</i>	0	0	62	127
<i>Liczba osób, które skorzystały z pomocy Punktu Konsultacyjnego dla Osób Uzależnionych i Współzależnionych</i>	122	93	82	76

Z analizy danych wynika, że najbardziej aktywna w identyfikacji zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Świdnica jest w dalszym ciągu Policja, która z racji bezpośredniego kontaktu z rodzinami już w momencie ujawnienia przemocy prawidłowo wszczyna procedurę "Niebieskie Karty". Podobnie wysoką aktywność w tym zakresie wykazują pracownicy socjalni Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świdnicy, którzy dzięki systematycznej pracy socjalnej z klientami także prawidłowo diagnozują problem przemocy w rodzinie i wszczynają procedurę "Niebieskie Karty".

L.P.	Główny powód wszczęcia Procedury NK – 2016 rok	Liczba wszczętych procedur w 2016 - 48	%
1.	Problem alkoholowy	36	75%
2.	Uzależnienie od środków odurzających lub psychoaktywnych	5	10%
3.	Inny (zazdrość, trudna sytuacja materialna, bezrobocie, choroba psychiczna itp.)	7	15%
	2016 rok	Sprawcy przemocy w rodzinie z podziałem na płeć	
	Kobiety	5	10%
	Mężczyźni	43	90%

Przemoc w rodzinie w naszej Gminie przestała być zjawiskiem charakterystycznym wyłącznie dla środowisk tzw. "patologicznych", coraz częściej dotyczy rodzin z tzw. "dobrych domów". Znaczna liczba sprawców przemocy to osoby wykształcone, majątkne i cieszące się pozytywną opinią w środowisku lokalnym. Do głównych przyczyn przemocy w Gminie Świdnica należą: nadużywanie alkoholu i środków psychoaktywnych. Następnie przemoc wiąże się z niskimi dochodami, bezrobociem, a także zazdrością i chorobą psychiczną.

Zadaniem Zespołu Interdyscyplinarnego jest również:

- monitorowanie zjawiska przemocy w Gminie Świdnica
- prowadzenie działań informacyjnych i edukacyjnych w obszarze przemocy w rodzinie
- oraz inicjowanie działań w środowisku lokalnym i ze środowiskiem lokalnym tj:

W ramach tych zadań ZI podjął następujące działania:

- opracowany został Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Gminy Świdnica na lata 2016-2020 uchwalony Uchwałą Nr XXVI/208/2016 Rady Gminy Świdnica z dnia 28 kwietnia 2016 roku,
- w dniu 9 grudnia 2016 roku zorganizowane zostało szkolenie w temacie przemocy w rodzinie dla członków Zespołu Interdyscyplinarnego, pracowników socjalnych GOPS, członków GKRPA oraz przedstawicieli Policji,
- we współpracy z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla dzieci i młodzieży z Centrów Profilaktyczno-Sportowych zostały zakupione ulotki "Nie godzę się na przemoc" a wychowawcy w ramach prowadzonych zajęć poruszali tematy związane z "przemocą głównie wobec dzieci"
- we współpracy z Policją zorganizowano spotkania dla młodzieży w szkołach gminnych dotyczące przemocy,
- zorganizowano spotkanie dla dyrektorów szkół i pedagogów w temacie przemocy, opracowano i przekazano do wszystkich szkół na terenie Gminy Świdnica procedurę postępowania w przypadku pomocy oraz wzory formularzy m.in. NK
- ze skromnych środków, którymi dysponuje ZI zakupiono dla szkół:
 - ulotki dla dzieci i młodzieży "Przemoc w sieci boli w realu"
 - ulotki dla rodziców "Przemoc u dzieci. Co jej sprzyja, jak z nią walczyć?"

- materiały szkoleniowe dla nauczycieli – scenariusze lekcji (dla wszystkich gimnazjów i szkół podstawowych)
- staraliśmy się w również zdobywać środki - aplikować o środki w ramach programu osłonowego „Wspieranie jednostek samorządu terytorialnego w tworzeniu systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie”- edycja 2016 współfinansowanego ze środków Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej. Nasz projekt miał realizować zadania Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w naszej Gminie (nie otrzymaliśmy jednak dofinansowania).

Współpraca pomiędzy instytucjami, wymiana informacji i ustalanie wspólnych planów pomocy, stają się coraz bardziej efektywne w temacie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Dzięki tym wspólnym działaniom zjawisko przemocy stopniowo przestaje być tematem tabu, co przyczynia się do wzrostu świadomości społeczności naszej Gminy, a dzięki temu mieszkańcy Gminy Świdnica coraz częściej i chętniej zwracają się o pomoc i wsparcie.

6. Wspieranie rodziny

Dzisiejszy model polskiej rodziny odbiega od tradycyjnego wzorca sprzed kilkunastu lat. Przemiana ustrojowa i wprowadzenie gospodarki wolnorynkowej istotnie wpłynęły na sposób myślenia o roli rodziny w społeczeństwie. Zmienił się także jej charakter i oczekiwania w stosunku do poszczególnych członków tej najmniejszej komórki społecznej. Współczesny obraz polskiej rodziny nie odbiega znacznie od wzorców zachodnioeuropejskich. Tradycyjny dom, który zamieszkiwało kilka pokoleń jednocześnie, odszedł w zasadzie w niepamięć. Owszem, ogniska domowe skupiające trzy lub więcej pokoleń zdarzają się jeszcze, niemniej jednak, taka sytuacja należy już do rzadkości. Rodzina to grupa złożona z osób połączonych ze sobą więzami małżeństwa, rodzicielstwa, pokrewieństwa cz adopcji. Tradycyjnie mężczyzna pełnił w niej rolę przywódcy. Patriarchat powodował, że polska kobieta stała na drugiej pozycji, jeśli chodzi o hierarchię ważności rodziny. W ostatnich latach Polacy odchodzą od zwyczajowego podziału ról. Panuje powszechnie przekonanie, że związek małżeński powinien opierać się na partnerstwie, a mężczyzna i kobieta mają wspólnie podejmować decyzje w istotnych kwestiach. Matriarchat nie jest jednak popularny i niewielu panów przyznałoby szczerze, że to oni nie rządzą w domu. Dlatego może, tak popularne jest powiedzenie, że „mężczyzna jest głową rodziny, lecz kobieta -szyją, która tą głową kręci”. Liczba potomstwa, na którą decydują pary w Polsce, w ostatnich latach wyraźnie spada. Przeważa model 2+2, czyli rodzice plus dwoje dzieci. Równie popularne jest posiadanie

tylko jednego dziecka, a nawet nie posiadanie ich wcale. Jest to powodem drastycznie spadającego przyrostu naturalnego. Wielodzietne rodziny to coraz rzadszy obrazek. Panuje powszechne przekonanie, że odpowiednie wychowanie dzieci jest zajęciem bardzo absorbującym i dlatego należy ograniczyć się do małej ilości potomstwa, któremu to zapewni się jak najlepszy start życiowy.

Polacy coraz częściej stawiają na pierwszym miejscu zdobycie wykształcenia. Dopiero po ukończeniu studiów, kupnie mieszkania oraz zrobieniu kariery, młode Polki decydują się na macierzyństwo. Przekładanie decyzji o posiadaniu potomstwa na czas po zdobyciu pozycji zawodowej i odpowiedniego statusu materialnego, powoduje, że część małżeństw pozostaje bezdzietnymi. Relacje w polskiej rodzinie ulegają również zmianie ze względu na zwiększenie tempa życia oraz konsumpcyjny model życia kreowany przez media. Duży nacisk kładzie się na gromadzenie dóbr materialnych. Polacy coraz mniej przebywają w domach, pracują do późnych godzin wieczornych, są często nieobecni, pochłonięci pogonią za pieniędzmi. Aby zapewnić dzieciom jak największy standard życia, markową odzież i kosztowne zabawki, pracują i po godzinach. W ten sposób tracą z nimi rodzicielski kontakt. Dziećmi zajmują się opiekunki, wychowawcy i trenerzy.

Wolny czas rzadko spędzany jest wspólnie, członkowie rodziny polskiej coraz rzadziej zasiadają razem do stołu. Zamiast rozmów, spacerów i aktywności łączącej dzieci z rodzicami i dziadkami- większość czasu wolnego spędzana jest przed telewizorem bądź komputerem. Model polskiej rodziny w ostatnich latach uległ poważnej przemianie i to bynajmniej nie na korzyść jej członków. Dom rodzinny przestał być opoką, miejscem gdzie gromadziły się pokolenia i zawsze był ktoś obecny. Członkowie rodziny powoli odsuwają się od siebie. Zamykają się w swoich światach, pielęgnują swoje zainteresowania, nie dzieląc ich z pozostałymi członkami. Często zajęci pogonią za pieniędzmi przepracowani i zmęczeni rodzice żyją „obok” dzieci, które biegając ze szkoły wprost na kolejne zajęcia pozalekcyjne, także nie mając wolnego czasu na zabawę i odpoczynek. Coraz więcej także rozbitych rodzin, rozwodów, nieszczęśliwych dzieci i ich rodziców.

Tylko od nas samych zależy, jak będą wyglądały nasze rodziny, na jakich fundamentach będą budowały swoją przyszłość nasze dzieci i w jakim stopniu dostosujemy życie rodzinne do zmieniającej się rzeczywistości.

Nowe zjawiska nasilające się w dobie przemian i przeżywających kryzysów przez rodzinę wymusiły na ustawodawcy uchwalenie ustawy, która ma wspierać rodzinę w jej problemach opiekuńczo-wychowawczych.

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-

wychowawczych to zespół planowanych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji. Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej, które realizują go we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami i ich organami pomocniczymi, Policji, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi.

Zadania z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej są realizowane zgodnie z zasadami pomocniczości.

Praca z rodziną prowadzona była przez pracowników socjalnych od zawsze. To pracownicy socjalni informują rodziny wymagające pomocy o możliwościach pomocy ze strony wszystkich instytucji działających na rzecz dzieci, ustalają terminy wizyt u specjalistów, pielęgniarek i lekarzy, współpracują z kuratorami sądowymi i sądem rodzinnym, informują o możliwości skorzystania z procedury "Niebieskiej Karty" jeżeli w rodzinie dochodzi do przemocy, współpracują ze szkołami.

Na terenie gminy w 2016 r. nie zafunkcjonowała placówka wsparcia dziennego dla dzieci z uwagi na brak środków finansowych na jej utworzenie i utrzymanie.

Kolejne wsparcie dla rodziny przeżywającej trudności opiekuńczo-wychowawcze tj. ustanowienie rodziny wspierającej nie było w roku 2016 r. realizowane, gdyż z rodzinami pracował asystent rodziny.

Uchwalone w budżecie na rok 2016 środki na realizację zadań wynikających z ustawy o pomocy społecznej oraz praca asystenta z rodziną przeżywającą trudności opiekuńczo-wychowawcze, były wystarczające na wpieranie tych rodzin.

Kolejnym zadaniem wynikającym z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej było zatrudnienie asystenta rodziny ze środków własnych gminy i środków z Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w ramach rządowego programu Asystent rodziny i koordynator pieczy zastępczej. Powołanie do życia instytucji asystenta rodziny miało na celu wspieranie naturalnych funkcji rodziny przy ścisłej współpracy z pracownikiem socjalnym. Był on po trosze psychologiem, terapeutą, doradcą, pedagogiem i mediatorem. Motywował, zachęcał, rozwiązywał problemy i konflikty rodzinne. Musiał budzić zaufanie, posiadał umiejętności w nawiązywaniu kontaktów. Nie oceniał lecz uświadamiał jak dany rodzaj zachowania może wpływać na drugiego człowieka. Zadaniem jego było wzmacniać pozytywne postawy i uczyć sprawdzonych metod wychowawczych. Rolą asystenta było dawanie impulsów do zmiany. Asystent działał i subtelnie i stanowczo, zachęcał a nie zniechęcał. Rolą jego było diagnozowanie problemów rodziny i omawianie swoich spostrzeżeń z członkami rodziny przeżywającej

trudności opiekuńczo-wychowawcze. Przez działania asystenta rodzina powinna otwierać się na środowisko i ewentualne jego wsparcie.

Praca asystenta miała charakter pracy socjalno-wychowawczej i/lub terapeutycznej, a jednocześnie asystent rodziny był zazwyczaj koordynatorem działań wielu innych służb społecznych, działających na rzecz rodziny. Po przeprowadzonej diagnozie asystent rodziny planował działania i ich realizację. Rozpoznawał obszary rodziny nadające się do naprawy, poszukiwał zasobów zarówno w samej rodzinie i jej poszczególnych członkach, jak również poszukiwał zasobów zewnętrznych (ze środowiska lokalnego czy oferowanych przez placówki pomocowe). Jednym słowem asystent rodziny bywał wszędzie tam, gdzie mógł oferować pomoc na rzecz rodziny, z którą współpracował. W roku 2016 na terenie naszej gminy na rzecz rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi pracowało 3 asystentów z 25 rodzinami.

Dla naszych rodzin asystenci rodziny załatwiali dosłownie wszystko, począwszy od żywności z Banku Żywności, aktów urodzenia dziecka, mebli, pozwów o ustalenie prawa do alimentów, pomocy w przewozie dzieci do placówek wsparcia dla osób dotkniętych przemocą, do placówek dla osób uzależnionych, pracy, mieszkania, poprzez naukę w prowadzeniu gospodarstwa domowego, utrzymania czystości mieszkania i higieny osobistej.

W przypadku 2 rodzin praca asystenta przyniosła 100% efekt. Nie zabrakło w ich pracy również porażek. Nie wynikały one z ich zaniedbań czy braku jego umiejętności. Rodziny, z którymi pracowali, nie podjęły żadnej współpracy i nie chciały zmian w dotychczasowym życiu. Brak współpracy z asystentem wynikał z niefrasobliwości, niedojrzałości i patologicznych zachowań członków tych rodzin. Ze sprawozdań składanych przez asystentów rodziny wynikało jasno, że obecni rodzice zupełnie inaczej pojmują role rodzicielskie. Mało w nich odpowiedzialności, konsekwencji w działaniu, umiejętności wychowawczych oraz miłości w stosunku do dzieci i samych siebie. Bardzo dużo rodzin funkcjonuje w związkach partnerskich, nie gwarantując swoim rodzinom stabilizacji i zabezpieczenia finansowego, a małe niepowodzenia powodują, że ich związki szybko się rozpadają. Właśnie z takimi problemami spotykają się asystenci gminni.

W naszej gminie w roku 2016 r. zatrudnionych było 3 asystentów rodziny w formie umowy cywilno-prawnej a liczba rodzin korzystających z ich pomocy wyniosła 25. Pomocą asystenta do 3 miesięcy objętych było 6 rodzin, powyżej 3 do 12 miesięcy 15 rodzin, powyżej roku 7 rodzin, przeciętny czas pracy asystenta z rodziną wyniósł 10 miesięcy. Liczba rodzin, z którymi w 2016 roku asystent zakończył pracę wyniosła 8, ze względu na osiągnięcie celów – 7, ze względu na zaprzestanie przez

rodzinę współpracy z asystentem – 0, ze względu na brak efektów 1 rodziny.

W roku 2016 r. III Wydział Rodzinny i Nieletnich w Świdnicy zobowiązał ośrodek pomocy społecznej do objęcia asystenturą 2 rodziny. Rodzice tych dzieci wyrazili zgodę na podjęcie uczestnictwa w warsztatach korekcyjno-edukacyjnych, które przyniosły pozytywne efekty. Łącznie asystenci rodziny w 2016 r. przepracowali na rzecz rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze - 894 godziny, głównie ze względu na zaniedbania i zaniechania opiekuńczo-wychowawcze, alkoholizm i stosowanie przemocy. Asystenci składali co kwartał informacje ze swojej pracy do Sądu Rodzinnego.

Kolejne zadania z zakresu wspierania rodziny wynikające z cytowanej ustawy to ponoszenie przez gminę odpłatności za pobyt dzieci w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej i interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym (art. 191 ust. 8 i ust. 9). W pierwszym roku umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej odpłatność gminy wynosiła 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka, w drugim roku wynosiła 30% a trzecim roku 50% wydatków za pobyt. Z każdym kolejnym rokiem wydatki za pobyt w pieczy wzrastają z uwagi na fakt wzrostu kosztów utrzymania w placówkach i rodzinach zastępczych oraz tym, że każdy kolejny rok pobytu w pieczy ustawowo narzuca gminie większą procentowo odpłatność. Im dłużej dziecko pozostaje w pieczy tym wydatki gminy są wyższe.

W 2016 roku w w pieczy zastępczej (rodzinach zastępczych, domach dziecka) umieszczonych zostało 8 dzieci z terenu naszej gminy. Łącznie w pieczy zastępczej od momentu obowiązywania ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej przebywało 32 dzieci. Za 9 dzieci gmina w 2016 r. ponosiła już 50% kosztów ich pobytu w pieczy zastępczej.

Tabela nr 1 .Wzrost wydatków na wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej

Lp	Lata	Wydatki za pobyt w rodzinach zastępczych	Wydatki za pobyt w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	Wydatki na wynagrodzenie asystenta rodziny	Łączne wydatki na wspieranie rodziny
1	2012	1339	5528	0	6867
2	2013	6053	16380	9588 (w tym 8448 z budżetu wojewody)	32021
3	2014	31065	14109	38394 (z budżetu wojewody)	83568
4	2015	60602	12003	32472 (z budżetu gminy)	94077
			2525 (kwota		

5	2016	79188	zmniejszyła się, ponieważ przebywa w placówce tylko 1 dziecko)	43005 (w tym 25516 z budżetu wojewody)	124718
---	------	-------	---	--	--------

Łączne wydatki na zadania związane z realizacją zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wyniosły **124.727 (od 2012 r. jest to wzrost wydatków o 117.851)**.

Podsumowując powyższe nasuwa się pewna refleksja. Im więcej państwa tym mniej rodziców i rodziny. Rozbudowany system pieczy zastępczej stał się dla niektórych młodych, nieodpowiedzialnych, niedojrzałych osób sposobem na utrzymanie i wychowanie dzieci, których oni sami nie potrafią lub po prostu nie chcą wychowywać. System przemian gospodarczych, kulturowych i społecznych ujawnia takie właśnie postawy beztroskiej przedłużonej młodości połączonej z szeroko rozumianą wolnością bez żadnej odpowiedzialności za drugiego człowieka powołanego do życia. A może za ostro oceniamy młodych rodziców. Może to brak wzorów i wartości rodzinnych powoduje takie, a nie inne zachowania.

Sporządziła: E. Burdek

Tabela Nr 7

**ZESTAWIENIE UDZIELONYCH ŚWIADCZEŃ W RAMACH ZADAŃ
WŁASNYCH GMINY ZA 2016 ROK**

Lp.	Rodzaj udzielonej pomocy	Liczba rodzin korzystających z pomocy	Liczba osób w tych rodzinach	Ilość przyznanych świadczeń	Wydatkowana kwota
1	Posiłki	180	392	20592	127904(w tym 70900 z budżetu państwa)
2	Usługi opiekuńcze	41	44	48905	333266
3	Schronienie	11	11	2411	55398
4	Zdarzenie losowe	8	26	4	46000(w tym z budżetu państwa 28800)
5	Odpłatność za pobyt w dps	26	31	268	604732
6	Zasiłki celowe	346	875	X	281958
7	Zasiłki stałe	71	103	675	333594
8	Zasiłki okresowe	140	362	357	134068
9	Opłacanie składki zdrowotnej (dot. osób uprawnionych do zasiłków stałych)	68	97	651	29750

Uwaga!

Zasiłki stałe i zasiłki okresowe i składka zdrowotna dofinansowywane są z budżetu wojewody, natomiast pozostałe świadczenia w całości finansowane są z budżetu gminy.

Tabela Nr 8

**ZESTAWIENIE UDZIELONYCH ŚWIADCZEŃ RODZINNYCH W RAMACH ZADAŃ
ZLECONYCH GMINIE ZA 2016 ROK**

Lp.	Rodzaj świadczenia	Kwota wypłaconych świadczeń	Liczba wypłaconych świadczeń
1	Zasiłki rodzinne	1071423	9568
2	Dodatki do zasiłków rodzinnych z tytułu:	X	X
3	Urodzenia dziecka	48000	48
4	Opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	84.418	214
5	Samotnego wychowywania dziecka	82450	343
6	Kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	79030	790
7	Rozpoczęcia roku szkolnego	60686	606
8	Pokrycia wydatków związanych z zamieszkiwaniem w miejscowości, w której znajduje się szkoła	5104	48
9	Pokrycia wydatków związanych z dojazdem do miejscowości, w której znajduje się szkoła	76498	1195
10	Wychowywania w rodzinie wielodzietnej	128850	1420
11	Świadczenia opiekuńcze:	X	X
12	Zasiłki pielęgnacyjne	561357	3669
13	Świadczenia pielęgnacyjne	1127326	869
14	Fundusz alimentacyjny	487290	1448
15	Pomoc państwa w wychowywaniu dzieci tzw. 500+	7680110	15012
16	Koszty obsługi świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego	160039	X
17	Jednorazowa zapomoga z tyt. urodzenia dziecka	143000	143
18	Składka emerytal.-rentowa	270015	4123
19	Zasiłek dla opiekuna	37440	72
20	Specjalny zasiłek opiekuńczy	48603	95
21	Świadczenie rodzicielskie	329703	358
22	Z. rodz. złotówka za złotówkę	50769	529

Tabela Nr 9

ZESTAWIENIE LICZBOWE ŚWIADCZENIOBIORCÓW WEDŁG WSI ZA 2016 ROK

Lp.	Miejscowość	Liczba mieszkańców	Liczba rodzin/osób korzystających z pomocy	Liczba osób w tych rodzinach	% udział korzystających z pomocy do liczby mieszkańców
1	Bojanice	476	11	41	9
2	Boleścin	643	12	29	5
3	Burkatów	671	11	27	4
4	Bystrzyca Dolna	683	12	32	5
5	Bystrzyca Górna	664	11	31	5
6	Gogołów	330	9	24	7
7	Grodziszczce	923	20	49	5
8	Jagodnik	344	12	27	8
9	Jakubów	99	5	14	14
10	Komorów	753	15	38	5
11	Krzczonów	292	3	4	1
12	Krzyżowa	226	9	31	14
13	Lubachów	433	19	42	10
14	Lutomia Dolna	828	32	87	11
15	Lutomia Górna	1039	41	97	9
16	Makowice	256	4	11	4
17	Miłochów	222	6	13	6
18	Modliszów	183	7	16	9
19	Mokrzeszów	1086	16	30	3
20	Niegoszów	128	5	22	17
21	Opoczka	258	5	13	5
22	Panków	242	10	26	11
23	Pogorzała	278	9	24	7
24	Pszemno	1657	45	81	5
25	Słotwina	1061	21	34	3

26	Sulisławice	107	4	6	6
27	Stachowice	164	0	0	0
28	Stachowiczki	70	2	3	4
29	Wieruszów	108	4	11	10
30	Wilków	334	14	19	6
31	Witoszów Dolny	1444	14	37	3
32	Witoszów Górny	327	12	25	8
33	Wiśniowa	209	2	2	1
34	Lutomia Mała	72	1	1	1
35	Zawiszów	111	4	9	8